

Brüsszel, 2018.5.7.
COM(2018) 246 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK**

**a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és
közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló (85/374/EGK) tanácsi irányelv
alkalmazásáról**

{SWD(2018) 157 final} - {SWD(2018) 158 final}

1. BEVEZETÉS

A termékfelelősségről szóló irányelv¹ (a továbbiakban: „az irányelv”) több mint három évtizedig biztosította, hogy a gyártók felelősséget vállalnak a fogyasztókkal szemben a hibás termékekért. 1985-ös elfogadásakor a irányelv bátor és korszerű eszköznek számított és a tagállami polgári törvénykönyvek jelentős mértékű kiigazítását tette szükségessé.

Az irányelv az egyik első olyan uniós jogszabály volt, amely kifejezetten a fogyasztók védelmére irányult. Bevezette a szigorú felelősség fogalmát, amelynek értelmében a gyártók felelősek a hibás termékekért, függetlenül attól, hogy a hiba nekik tudható-e be. Az irányelv célja továbbá, hogy hozzájáruljon a gazdaság növekedéséhez egy olyan, egyenlő versenyfeltételeket biztosító stabil jogi környezet megteremtésével, amely lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy innovatív termékeket hozzanak forgalomba a piacon.

Az irányelv kiegészíti az uniós termékbiztonsági jogszabályokat, illetve a termékbiztonság úgynevezett „új megközelítését”. Az irányelvvel egyidejűleg bevezetett „új megközelítés” célja a balesetek megelőzése olyan közös biztonsági szabályok² meghatározásával, amely lehetővé teszi az egységes árupiac zavartalan működését és az adminisztratív terhek csökkentését. Az irányelv biztonsági hálóként szolgál azokra az esetekre, amikor a balesetek mégis bekövetkeznek.

2018 nem 1985. Az Unió és annak termékbiztonsági szabályai a gazdaság és a technológiák fejlődését követve változtak. A napjainkban elérhető termékek közül számos olyan jellemzővel rendelkezik, amelyek az 1980-as években tudományos fantasztikumnak számítottak. A jelenleg előttünk álló kihívások — amelyek a jövőben még égetőbbé fognak válni — a digitalizáláshoz, a dolgok internetéhez, a mesterséges intelligenciához és a kiberbiztonsághoz kapcsolódnak, hogy csak néhány példát említsünk.

A számítási teljesítmény exponenciális növekedése, az adatok rendelkezésre állása és az algoritmusok fejlődése különösen a mesterséges intelligenciát a XXI. század egyik legfontosabb technológiájává teszik. A Bizottság elfogadta a „Mesterséges intelligencia Európa számára” című közleményét³, amelyben a jogi kihívásokra is megoldást nyújtó következetes szakpolitikai választ kíván adni. A termékbiztonság és a termékfelelősség – kár esetén – alapvető tényezőnek számít egy olyan szakpolitikai válasz kialakításában, ami lehetővé teszi az európai társadalmak, vállalkozások és fogyasztók számára, hogy kiaknázzák a mesterséges intelligenciában rejlő előnyöket.

Tekintettel arra, hogy hatályba lépése óta még soha nem került sor az irányelv értékelésére, valamint a közelmúltbeli technológiai fejlesztések fényében a Bizottság az irányelv teljesítményének felmérése érdekében elvégezte annak értékelését. Az értékelés figyelembe veszi többek között a közelmúltbeli technológiai fejlesztéseket is.

---

¹ A Tanács 85/374/EGK irányelve (1985. július 25.) a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről, <http://data.europa.eu/eli/dir/1985/374/oj>.

² Jelenleg ez a „jogszabálytípus” az uniós piacokon forgalmazott termékek túlnyomó többségére kiterjed. Folyamatosan aktualizálásra kerül, hogy lépést tartson a technológiai fejlesztésekkel.

³ A Bizottság közleménye: Mesterséges intelligencia Európa számára, (COM(2018)237).

Konkrétabban az értékelés elemzi, hogy az irányelv: i) továbbra is eredményes-e az eredeti célok elérésének szempontjából; ii) hatékony-e; iii) összhangban van-e a vonatkozó uniós szabályokkal; iv) továbbra is releváns-e azáltal, hogy kiterjed a közelmúltbeli technológiai változásokra; valamint (v) a termékfelelősséggel kapcsolatos uniós jog továbbra is biztosít-e hozzáadott értéket a vállalkozások és a károsultak számára⁴.

Az értékelés megvizsgálta továbbá, hogy az irányelv jelenlegi formájában továbbra is megfelel-e a céljának. Megfelelően kezeli-e az egyre inkább önálló eszközök és a kiberbiztonság által támasztott kihívásokat? Mi a helyzet a fenntarthatósággal és a körforgásos gazdaság elérésével? Az irányelv nem ijeszti el feleslegesen a gyártókat attól, hogy innovatív termékeket hozzanak forgalomba a piacon? Ezzel szemben elrettenti-e a gyártókat attól, hogy hibás vagy nem biztonságos termékeket hozzanak forgalomba a piacon? A változó világban továbbra is megfelelő védelmet nyújt a károsultak számára?

Az értékelés rávilágított, hogy bár a termékek napjainkban sokkal összetettebbek mint 1985-ben, a termékfelelősségről szóló irányelv továbbra is megfelelő eszköznek számít.

Szükség van azonban bizonyos fogalmak (mint a termék, gyártó, hiba, kár és bizonyítási teher) jogi értelmezésének egyértelműsítésére, valamint az irányelv teljesítményének szempontjából kihívást jelentő bizonyos termékek, például a gyógyszerek közelebbi megvizsgálására.

Emellett egy előzetes elemzés, amely azt vizsgálta, hogy a kialakulóban lévő digitális technológiák milyen hatással vannak az irányelv működésére, több megválaszolatlan kérdést vetett fel. Ezeknek a megállapításoknak a fényében a Bizottság széles körű konzultációt fog folytatni, hogy közös álláspontra jusson az összes érdekelt féllel. A cél egy átfogó iránymutatás kidolgozása arra vonatkozóan, hogy az irányelv miképp alkalmazandó napjainkban. Emellett értékelni fogja, hogy a jelenlegi irányelv milyen mértékben alkalmas a kialakulóban lévő digitális technológiák megfelelő kezelésére. Ez az iránymutatás és az értékelés segíteni fog egy olyan termékfelelősségi keret kidolgozásában, amely megfelel a digitális ipari forradalom által támasztott igényeknek.

Célunk annak biztosítása, hogy: i) fenntartsuk az innovációt előmozdító termékfelelősségi rendszert az Unióban; ii) az uniós piacon forgalomba hozott termékek biztonságosak legyenek⁵; valamint iii) a hibás termékek által megkárosított személyek balesetek bekövetkezése esetén kártérítést igényelhessenek. A vállalkozások és a károsultak iránt egyaránt felelősséggel tartozunk. Ez az iránytűnk. Óvatosan és ügyesen, az összes célkitűzés szem előtt tartásával kell navigálnunk a jövőbeli technológiai változások tengerén.

2. AZ IRÁNYELV FŐBB JELLEMZŐI

Az irányelv minden ingó termékre kiterjed, akkor is ha egy másik ingó termékbe van beépítve, és kifejezetten kiterjed a villamos energiára. Bevezeti továbbá a gyártók

---

⁴ Bizottsági szolgálati munkadokumentum: A 85/374/EGK tanácsi irányelv értékelése (SWD(2018)157).

⁵ A termékekre vonatkozó meglévő jogszabályokon túl.

szigorú felelősségének fogalmát⁶. A uniós biztonsági jogszabályokkal összhangban⁷ a gyártók felelősek az általuk előállított termékekért. Ha egy hibás termék személyi sérülést vagy 500 EUR-t meghaladó anyagi kárt okoz egy elsősorban személyes használatra vagy fogyasztásra szolgáló dologban, akkor a gyártók viselik a felelősséget, függetlenül attól, hogy a hiba nekik tudható-e be vagy sem. Egy termék akkor minősül hibásnak, ha nem biztosítja a személyek által jogosan elvárt biztonsági szintet⁸.

Példa – Gépkocsivezetés közben egy személynek ki kellett kerülnie egy váratlanul felbukkanó akadályt. Ennek érdekében elhagyta az útestet, és a gépkocsija erősen rázkódni kezdett. A légszák érzékelői ezt balesetnek tekintették, ezért a légszákok kinyíltak. Az egyik oldallégszák nyakon ütötte a gépkocsivezetőt, összenyomta az ütőeret, és agyvérzést okozott. A bíróságok megpróbálták kideríteni, hogy a gyártó megfelelően számította-e ki az érzékelők rendellenes működésének kockázatát. A keresetet két bíróság is elutasította, ezeket a határozatokat azonban magasabb szinten érvénytelenítették. Az ügyben végül peren kívüli megegyezés született.

A szigorú felelősség a károsultak védelmének hatékony eszköze. Létezik azonban néhány körülmény, amelyek között az irányelv engedélyezi a gyártók számára, hogy innovatív termékek forgalomba hozatalakor bizonyos kiszámított kockázatokat vállaljanak. A gyártó nem felelős, ha bizonyítani tudja, hogy: i) a hiba nem létezett a termék forgalomba hozatalának időpontjában; ii) a hiba az állami hatóságok által hozott rendelkezéseknek való megfelelésnek tudható be; vagy iii) a termék forgalomba hozatalának időpontjában a technika akkori állása nem tette lehetővé a hiba felismerését. A tagállamok számára eltérés biztosítható ettől az utolsó mentességtől.

Példa – Egy személy súlyos személyi sérülést szenvedett, amikor motorozás közben használt motorkerékpárjának első fékje figyelmeztetés nélkül fogni kezdtek, ő pedig lerepült a jármű nyergéről. Az alacsony futásteljesítményű motorkerékpárt megfelelően karbantartották, és csupán két éves volt. A felperes keresetet nyújtott be, és első fokon megnyerte a pert. A gyártó által benyújtott fellebbezést elutasították, mivel a bíróság magyarázata szerint a hiba megállapításához a felperesnek nem kellett bizonyítania egy konkrét tervezési vagy gyártási hiba meglétét, és a hiba okát sem kellett feltárnia. A felperesnek csupán arra kellett rávilágítania, hogy a kérdéses időpontban hiba történt, és ez okozta a balesetet. A bíróság a szakértői vélemény alapján megállapította, hogy az adott motorkerékpár fékjei minden bizonnyal hibásak voltak. Az azonos típusú egyéb motorkerékpárokat nem jellemezte ez a hiba, ezért a bíróság azt a következtetést vonhatta le, hogy az adott fékek voltak hibásak, ezzel a felperes bizonyította az igazát.

Attól a pillanattól, hogy a hiba a tudomásukra jutott, a károsultaknak 3 év áll rendelkezésükre a kártérítési igény benyújtására. A termék forgalomba hozatalától számított 10 év elteltével nincs lehetőség kártérítési igény benyújtására. Kárigényük alátámasztása érdekében a károsultaknak bizonyítaniuk kell a kár és a hiba meglétét, illetve a hiba és a kár közötti okozati összefüggést.

⁶ Meghatározás szerint a „gyártó” a végtermék, az alapanyag, a résztermék előállítója, valamint az, aki önmagát a termék gyártójaként adja meg nevének, védjegyének vagy egyéb megkülönböztető jelzésének a terméken történő feltüntetésével (az irányelv 3. cikke).

⁷ Az uniós biztonsági jogszabályok értelmében a gyártó minden esetben felelős annak biztosításáért, hogy a termék eleget tesz a vonatkozó uniós jogszabályok követelményeinek, még akkor is, ha a terméket kötelező módon harmadik fél által végzett megfelelésértékelésnek kell alávetni.

⁸ Ez minden körülményt figyelembe vesz, beleértve a termék kiszerezését, a termék ésszerűen elvárható használatát és a termék forgalomba hozatalának időpontját. Az irányelv 6. cikke kimondja, hogy egy termék nem tekinthető hibásnak pusztán abból az okból, hogy később egy továbbfejlesztett termék kerül forgalomba.

3. AZ IRÁNYELV VÉGREHAJTÁSA

Az irányelv előírja a Bizottság számára, hogy ötévente tegyen jelentést az irányelv végrehajtásáról a Tanácsnak és a Parlamentnek⁹. Ez az ötödik jelentés. A jelentést egy értékelés egészíti ki.

A 2011 és 2017 közötti adatszolgáltatási időszakban a Bizottsághoz egyetlen panasz sem érkezett, és egyetlen jogsértési eljárás elindítására sem került sor. Az irányelv azonban nem terjed ki a termékfelelősség minden szempontjára, illetve nem hangol össze minden szempontot. Lehetőség van különböző nemzeti megközelítésekre, például a kártérítési igények rendezésére szolgáló rendszereket vagy a kár bizonyításának módját illetően. Ezekben a kérdésekben a tagállamok maguk döntenek. A tagállamok a gyártók hibákkal kapcsolatos felelősségéhez kapcsolódó egyéb nemzeti eszközöket is bevezethetnek vagy fenntarthatnak.

Öt tagállam elfogadta az irányelv 15. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott „fejlesztési kockázattól való eltérést”, amelynek értelmében a gyártó akkor is felelős, ha a termék forgalomba hozatalának időpontjában a hiba a tudomány és a technika akkori állása szerint nem volt felismerhető. Két tagállam minden ágazatra alkalmazza¹⁰, kettő kizárja a gyógyszereket¹¹, egy pedig kizárja az emberi testen alkalmazott termékeket¹².

Az értékelés megállapításai rávilágítottak, hogy a 2000 és 2016 közötti időszakban a legtöbb termékfelelősségi kártérítési ügy esetében bíróságon kívüli megegyezés született. Az ügyek 46%-át közvetlen tárgyalás útján, 32%-át bírósági eljárásban, 15%-át alternatív vitarendezési mechanizmusok alkalmazásával, 7%-át pedig egyéb módon, például a felelős fél biztosítóján keresztül rendezték¹³. Az értékelés céljából megrendelt külső tanulmány 2000 és 2016 között 798 olyan kártérítési ügyet azonosított, amelyet a termékfelelősségi szabályok alapján indítottak¹⁴. Valószínű azonban, hogy valójában több ilyen ügy volt, de nem mindegyiket rögzítették a felhasznált privát és nyilvános adatbázisokban. A leginkább érintett termékek a nyersanyagok (az esetek 21,2%-a), a gyógyszerek (16,1%), a járművek (15,2%) és a gépek (12,4%). Az azonosított hibatípusok az egyes termékek jellemzőihez kapcsolódnak¹⁵.

⁹ COM(95) 617 final, COM(2000) 893 final, COM(2006) 496 final, COM(2011) 547 final. Az előző jelentések az irányelvhez kapcsolódó ügyek számának növekedéséről számoltak be. Megállapítják továbbá, hogy általános egyetértés tapasztalható az uniós szintű termékfelelősségi keret szükségességére vonatkozóan. Ugyanakkor az irányelvben alkalmazott bizonyos fogalmakkal, például a bizonyítási teherrel kapcsolatban már régóta folyik a vita. Az irányelv hatályának az 1999/34/EK irányelv általi kiterjesztésén kívül a Bizottság nem tart szükségesnek további módosításokat.

¹⁰ Finnország és Luxemburg.

¹¹ A magyar polgári törvénykönyv kimondja, hogy a gyógyszergyártók abban az esetben is felelősek, ha a termék forgalomba hozatalának időpontjában a hiba a tudomány és a technika akkori állása szerint nem volt felismerhető. Hasonlóan, a 2007. november 16-i 1/2207 sz. spanyol királyi törvényerejű rendelet kimondja, hogy az emberi felhasználásra vagy fogyasztásra szánt gyógyszerek, élelmiszerek és élelmiszeripari termékek gyártói nem hivatkozhatnak az irányelv 7. cikkének e) pontjában meghatározott mentességre.

¹² Franciaország.

¹³ Ezek a százalékkértékek a nyilvános konzultációra adott válaszokon alapulnak, és a 28 tagállamból érkező visszajelzések átlagának felelnek meg.

¹⁴ Technopolis, Tanulmány a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 85/374/EGK tanácsi rendelet értékeléséről.

¹⁵ Ez 547 ügy elemzésén alapul, a Kombinált Nomenklatúrának megfelelően.

4. A BÍRÓSÁG 2011 ÉS 2017 KÖZÖTTI ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA

Bár a nemzeti szinten indított bírósági ügyek és az érintett ágazatok száma nem utal arra, hogy egy bizonyos ágazat kiemelkedne, az Európai Unió Bírósága elé terjesztett ügyek megvizsgálásakor más kép rajzolódik ki. A Bíróság adatszolgáltatási időszakon belül hozott négy ítélete orvostechnikai eszközökre és gyógyszerekre vonatkozott, ami potenciálisan arra hívja fel a figyelmet, hogy az irányelv egészségügyi termékekre való alkalmazása során problémák merülnek fel.

Egy olyan ügyben, amikor egy kórházi ágy sebészeti beavatkozás közben égési sérüléseket okozott a betegnek, a Bíróság megerősítette, hogy az irányelv kizárólag a gyártókra terjed ki, a hibás termékeket használó szolgáltatókra azonban nem¹⁶. Az irányelv azonban nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy a szolgáltatók szigorú felelősségét írják elő, feltéve hogy semmilyen módon nem korlátozzák a gyártók irányelvből eredő szigorú felelősségét a termékeikkel szemben.

A kártérítés igénylésének egyetlen nehézségét a károsultakra háruló bizonyítási teher képezi, mivel ennek értelmében nekik kell kimutatniuk a hiba és a kár közötti okozati összefüggést. A Bíróság jelentősen megkönnyítette ezt az eljárást azzal, hogy a károsult általi bizonyítást elősegítő nemzeti szabályokat is elfogadja, feltéve hogy ez nem ássa alá az irányelv azon rendelkezését, hogy a bizonyítás terhe a károsultra hárul. Például a Bíróság jelezte, hogy azok a nemzeti szabályok, amelyek lehetővé teszik a fogyasztók számára, hogy valamely termék gyártójától tájékoztatást követeljenek e termék mellékhatásait érintően, elfogadhatók, mivel az irányelv hatályán kívül esnek¹⁷. Az ilyen szabályok megkönnyítik a károsultak számára a gyártó felelősségének kimutatását. Emellett a Bíróság azokat a nemzeti bizonyítási szabályokat is elfogadta, amelyek alapján egy nemzeti bíróság tekintheti úgy, hogy bizonyos ténybeli körülmények olyan komoly, pontos és egybehangzó körülményeket alkotnak, amelyek alkalmasak a termék hibájának, illetve a kárral fennálló okozati kapcsolat bizonyítására, még akkor is, ha nem áll rendelkezésre meggyőző tudományos bizonyíték¹⁸. Ez megkönnyíti a károsultak számára, hogy jogorvoslatban részesüljenek, különösen a gyógyszerek mellékhatásai okozta károkért, amelyek esetében a bizonyítékok gyakran nem meggyőzőek. A Bíróság jelezte továbbá, hogy az azonos termékcsoporthoz vagy azonos gyártási sorozatba tartozó, potenciálisan hibás termékek hibásnak tekinthetők, anélkül hogy meg kellene állapítani az egyes termékek tényleges hibáját¹⁹. Az ilyen potenciálisan hibás termékek eltávolításával kapcsolatos költségek az irányelv értelmében szintén kárnak minősülnek²⁰.

Példa: Szívritmus-szabályozó készülékek állapotának fokozatos romlása. Szívritmus-szabályozó készülékek gyártója tájékoztatta az orvosokat, hogy az általa gyártott szívritmus-szabályozók hermetikus zárására szolgáló egyik alkatrész állapota fokozatosan romolhat. A meghibásodás az elemek idő előtti lemerülését eredményezheti, ami a jeladás elvesztésével, illetve a stimulációs terápia előzetes figyelmeztetés nélküli leállításával járhat. A gyártó szükség esetén az ilyen szívritmus-szabályozók cseréjét javasolta, és vállalta, hogy térítésmentesen új szívritmus-szabályozókat bocsát rendelkezésre. Két beteg ingyenesen új szívritmus-szabályozót kapott. A hibás szívritmus-szabályozókat további vizsgálat nélkül megsemmisítették. Az irányelv értelmében a

¹⁶ A C-495/10. sz. ügyben 2011. december 21-én hozott ítélet.

¹⁷ A C-310/13. sz. ügyben 2014. november 20-án hozott ítélet.

¹⁸ A C-621/15. sz. ügyben 2017. június 21-én hozott ítélet.

¹⁹ A C-503/13. és C-504/13. sz. egyesített ügyekben 2015. március 5-én hozott ítélet.

²⁰ Ugyanott.

biztosítótársaság a hibás szívritmus-szabályozók cseréjéhez kapcsolódó költségek megtérítését is kérte a gyártótól.

5. AZ IRÁNYELV ÉRTÉKELÉSE

A Bizottság értékelése egy külső tanulmányon alapul, amelynek megállapításait a kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum elemzi²¹. Az értékelés a következőket elemezte: (i) az irányelv továbbra is alkalmas-e az eredeti célok elérésére, konkrétan a termékfelelősség, az egységes piac működésének, valamint a károsultak védelmének és kártalanításának biztosítására; valamint (ii) eredményesség, hatékonyság, koherencia, relevancia és uniós hozzáadott érték jellemzi-e.

5.1. Eredményesség

Az érdekelt felek széles köre tájékozott azzal kapcsolatban, hogy a gyártók felelősek a termékeikben jelentkező hibákért. Az ipar egésze elégedett az irányelvvel, mint a hibás termékekért való felelősség biztosítására szolgáló eszközzel. Ezzel szemben a fogyasztói szervezetek bírálják azt a tényt, hogy a károsultak számára nehéz a kár és a hiba közötti kapcsolat bizonyítása, különösen mivel meg kell előlegezniük a bizonyításhoz kapcsolódó minden költséget, valamint hátrányban vannak a termékre vonatkozó technikai információk tekintetében. Az értékelés szerint ez akadályozza a fogyasztókat a leginkább abban, hogy kártérítést kapjanak. Ez a követelmény azonban nem helyezhető hatályon kívül. A kártérítési igényekre vonatkozó 500 EUR értékhatár és időkorlátok (különösen bizonyos termékek, például a gyógyszerek esetében) szintén korlátozzák azoknak az eseteknek a számát, amelyekért a fogyasztók kártérítést igényelhetnek.

Általában véve úgy tekinthető, hogy az irányelv hozzájárul a károsultak védelméhez és az egységes piacon belüli tisztességes verseny közötti észszerű egyensúly megteremtéséhez. Az irányelv egyes fogalmait illetően azonban iránymutatásra és/vagy pontosításra van szükség, mivel ezek akadályozzák az irányelv eredményességét. Különösen a „termék”, a „kár” és a „hiba” jobb közös értelmezése, valamint a bizonyítási teherrel kapcsolatos pontosítások hatékonyabbá tennék az irányelv alkalmazását.

Ami az új technológiákat illeti, a konkrét bírósági ügyekre, fogyasztói panaszokra vagy az érdekelt felek lényeges gyakorlati tapasztalataira vonatkozó információk hiánya lehetetlenné tette bármilyen végleges következtetés levonását²². Tekintettel ezeknek a technológiáknak a jellemzőire (különösen az összetettségükre és önállóságukra), egyértelmű, hogy a Bizottságnak nyomon kell követnie a megválaszolatlan kérdéseket. Egyes ilyen jellemzők megkérdőjelezhetik, hogy a meglévő termékfelelősségi keret alkalmas-e arra, hogy a fogyasztók számára hatékony jogorvoslatot, a vállalkozások számára pedig beruházási stabilitást biztosítson. Ezzel szemben a jelenlegi irányelv alkalmas az egyéb szempontok kezelésére. A Bizottság alaposan elemezni fog minden potenciális kihívást a jelentés nyomon követésének keretében.

²¹ Lásd az irányelv értékeléséről szóló kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumot (SWD(2018)157).

²² Az értékelés alapját képező külső tanulmány csak egy olyan bírósági ügyet tudott azonosítani, amelynek tárgya konkrétan a kialakulóban lévő digitális technológiákkal volt kapcsolatos. Az ügy egy bulgáriai adattároló egységet érintett. (20942/2012 sz. bolgár ügy)

5.2. Hatékonyság

Az irányelv célja a károsultak és a gyártók érdekei közötti egyensúly megteremtése. A költségek kompromisszumos megoldással vannak meghatározva: ami a károsult számára előny, az a gyártónak költség, és fordítva. A gyártók számára a fő költséget a szigorú felelősség jelenti. A fogyasztók számára költségek a bizonyítási teherrel, az 500 EUR értékhatárral és az időkorlátokkal kapcsolatban merülnek fel. A fogalmak egyszerűek, alkalmazásuk azonban nem minden esetben könnyű.

Általában véve az érdekeltek úgy gondolják, hogy az irányelv hatékony az egységes piac stabil jogi keretének biztosítása és a fogyasztóvédelem összehangolása tekintetében. A károsultak szempontjából azonban az irányelvből eredő költségek és előnyök közötti egyensúly nem egységes a tagállamok, ágazatok vagy terméktípusok között. A termék összetettsége határozza meg a hiba bizonyításának költségét. Például a gyógyszerek esetében előfordulhat, hogy a költségek nem oszlanak meg méltányosan a gyártók és a károsultak között. Az irányelv hatékonyságának meghatározásában egyéb tényezők is jelentős szerepet játszanak. Ilyen tényező például a bírósági eljárások költsége és időtartama, amely a legjelentősebb adminisztratív tehernek számít. Ennek tekintetében jelentős eltérések figyelhetők meg a tagállamok között, és ezek közvetlenebb hatást fejtenek ki a károsultakra, mint a gyártókra. Mivel azonban ezek nem az irányelv által okozott terheknek tudhatók be, ebben a tekintetben semmilyen konkrét egyszerűsítési lehetőséget nem lehetett meghatározni.

5.3. Koherencia

Az irányelv nem vizsgálható önmagában, a jogi környezettől elszigetelten: egy uniós jogi keret szerves részét képezi, amelynek célja az egységes piac működésének biztosítása, az innováció és a növekedés technológiásemleges biztonsági szabályok útján történő elősegítése, illetve a fogyasztók biztonságának és jóllétének védelme.

Az értékelés megállapította, hogy az irányelv összhangban van minden vonatkozó uniós szabállyal. Az értékelés kiterjedt a szerződéses felelősség területén alkalmazott fogyasztóvédelemre és a vitarendezésre vonatkozó meglévő és javasolt uniós szabályokra²³. Ennél is fontosabb, hogy az irányelv összhangban van a harmonizált uniós termékbiztonsági szabályokban²⁴ és az általános termékbiztonságról szóló irányelvben²⁵

²³ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/83/EU irányelve a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről; Az Európai Parlament és a Tanács 1999/44/EK irányelve a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól; Javaslat: az Európai Parlament és a Tanács irányelve a digitális tartalom-szolgáltatásra irányuló szerződések egyes vonatkozásairól, COM/2015/0634 final; Módosított javaslat: az Európai Parlament és a Tanács irányelve az áruk internetes és egyéb távértékesítésére irányuló szerződések egyes vonatkozásairól, a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 2009/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről, COM/2017/0637 final.

²⁴ Pl.: a gépekről szóló 2006/42/EK irányelv, a játékok biztonságáról szóló 2009/48/EK irányelv, az építési termékek forgalmazására vonatkozó harmonizált feltételek megállapításáról és a 89/106/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 305/2011/EU rendelet, a kedvtelési célú vízi járművekről és a motoros vízi sporteszközökről, valamint a 94/25/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013/53/EU irányelv, az egyszerű nyomástartó edények forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról szóló 2014/29/EU irányelv, a felvonókra és a felvonókhoz készült biztonsági berendezésekre vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról szóló 2014/33/EU irányelv, a meghatározott feszültséghatáron belüli használatra tervezett elektromos berendezések forgalmazásáról szóló 2014/35/EU irányelv, a rádióberendezések

rögzített uniós termékbiztonsági szabályokkal. Az uniós termékbiztonsági szabályok meghatározzák azokat a biztonsági szinteket, amelyeknek az uniós piacon forgalomba hozott termékeknek eleget kell tenniük. Ezek azok a biztonsági szintek, amelyeket az irányelv értelmében a károsultak jogosan elvárhatnak ezektől a termékektől. A gyártók nem felelősek, ha bizonyítani tudják, hogy egy hibát az említett szabályoknak való megfelelés okozott. Mivel az uniós jogszabályok a technológiai változásoknak megfelelően fognak módosulni, szükség lesz a szabályok közötti összhang fenntartására²⁶.

5.4. Relevancia

Az irányelv túlélte három évtizednyi technikai innovációt. A gyártó felelősségére, a fogyasztó védelmére és a torzulásoktól mentes verseny biztosítására irányuló eredeti igények még mindig aktuálisak. Ugyanakkor ami az új technológiai fejlesztéseket illeti, az érdekelt felek aggodalmukat fejezték azzal kapcsolatban, hogy az irányelv fogalmi jelenlegi formájukban továbbra is relevánsnak tekinthető-e. Megválaszolatlan kérdések vannak arra vonatkozóan, hogy mi különbözteti meg a termékeket a szolgáltatásoktól (például a dolgok internete esetében, amikor is a termékek és a szolgáltatások kölcsönhatásban vannak egymással), valamint a lefedett károk hatályával (ami jelenleg az anyagi károokra korlátozódik) és a hiba fogalmával kapcsolatban.

Emellett célzott elemzésre lesz szükség például – összetettségükből adódóan – a gyógyszerekre és – megváltoztatott jellegükből adódóan – a felújított termékekre vonatkozóan, mivel ezekkel kapcsolatban olyan problémák merülhetnek fel, amelyek miatt külön kell választani őket az egyéb termékkategóriáktól.

Ezeknek a kérdéseknek az egyértelmű megválaszolásához további kutatás szükséges, hogy a gyártók és a fogyasztók számára egyaránt garantálható legyen a jogbiztonság.

5.5. Uniós hozzáadott érték

Az irányelv az egységes piacra vonatkozó uniós szabályok szerves részét képezi. Előnyei nem képezik vita tárgyát. Az irányelv egységes fogyasztóvédelmet biztosít azzal, hogy az uniós termékbiztonsági jogszabályokat kiegészítő biztonsági hálóként szolgál. Az irányelv emellett az egységes piac széttöredezésének és a verseny torzulásának megelőzése érdekében olyan érzékeny egyensúlyt teremt az innováció és a védelem között, ami kizárólag uniós szinten érhető el.

Az irányelv hatályon kívül helyezése széttöredezettséget és különböző szintű fogyasztóvédelmet eredményezne, mivel a nemzeti bíróságok csak a nemzeti

---

forgalmazásáról és az 1999/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/53/EU irányelv, az orvostechnikai eszközökről, a 2001/83/EK irányelv, a 178/2002/EK rendelet és az 1223/2009/EK rendelet módosításáról, valamint a 90/385/EGK és a 93/42/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2017/745 rendelet, az in vitro diagnosztikai orvostechnikai eszközökről, valamint a 98/79/EK irányelv és a 2010/227/EU bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2017/746 rendelet.

²⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/95/EK irányelve az általános termékbiztonságról. A közlekedési területet érintő uniós szabályok a gyártókra vagy az üzemeltetőkre ruházzák a járművek, légi járművek és hajók biztonságos állapotának fenntartására vonatkozó felelősséget.

²⁶ A gépekről szóló irányelv értékelése már rámutatott arra, hogy az irányelv alapvető egészségügyi és biztonsági követelményei nem terjednek ki a kialakulóban lévő digitális technológiákra. Figyelmet kell fordítani továbbá arra, hogy ha a fejlesztési kockázatra vonatkozó rendelkezés, illetve az ettől való eltérés lehetősége szabályozási széttagoltsághoz vezet, akkor problematikus lehet a mesterséges intelligencia belefoglalása az irányelv hatályába.

szabályokat, illetve a szerződési vagy a deliktuális felelősségi jogot alkalmaznák. Meg kell jegyezni azonban, hogy az irányelv mellett nemzeti eszközök is léteznek, ezért az eltérő nemzeti megközelítések lehetősége nem zárható ki.

6. KÖVETKEZTETÉS: NEGYEDIK IPARI FORRADALOM — A FELELŐSSÉG GYAKORLATI MEGKÖZELÍTÉSE

Napjaink problémái bizonyos mértékben különböznek a nagyrészt analóg 1985-ös világ által támasztott kihívásoktól. Egy újabb technológiai forradalom szemtanúi vagyunk. A gazdaság és maguk a termékek is egyre összekapcsoltabbá, digitálisabb jellegűvé, önállóbbá és intelligensebbé válnak. Ahogy azt a mesterséges intelligenciára vonatkozó kezdeményezés²⁷ kifejti, koherens és globális választ kell adnunk ezekre a kihívásokra.

Az irányelv mostanáig a termékek és technológiai fejlesztések széles körére kiterjedt. Az irányelv elvben a károsultak védelmének és az egységes piacon belüli verseny biztosításának hatékony eszköze, mivel összehangolt szabályokat biztosít a károsultak és a vállalkozások számára az általa lefedett szempontokat illetően. Ez egy olyan terület, ahol az uniós szintű szabályok egyértelmű hozzáadott értéket képviselnek. A termékfelelősségre vonatkozó uniós szintű szabályok létjogosultsága nem képezi vita tárgyát.

Ez nem jelenti azt, hogy az irányelv tökéletes.

Eredményességét akadályozzák a fogalmak (például a „termék”, a „gyártó”, a „kárr” vagy a bizonyítási teher), amelyek gyakorlatban hatékonyabbak is lehetnének. Ahogy arra az értékelés is rámutatott, vannak esetek, amikor a költségek nem oszlanak el egyenlően a fogyasztók és a gyártók között. Ez különösen igaz, amikor a bizonyítási teher összetett, ahogy az bizonyos kialakulóban lévő digitális technológiák vagy gyógyszerek esetében előfordulhat.

A jövőbeli relevancia biztosítása érdekében az irányelv olyan pontosításokkal egészül ki, amelyek alkalmassá teszik az ilyen kérdések kezelésére. Az irányelv a termékek és lehetséges forgatókönyvek széles körére kiterjed. Egy iránymutatás segíthet ezeknek a fogalmaknak a hatékonyabbá tételében és relevanciájuk fenntartásában.

Célunk, hogy minden termék esetében továbbra is megfelelő egyensúlyt biztosítsunk a fogyasztók és a gyártók érdekei között:

Bizonyos fogalmak, mint a „termék” és a „gyártó” vagy a „hiba” és a „kárr”, amelyek 1985-ben egyértelműek voltak, ma már kevésbé azok. Az ipar egyre inkább a jelentős szolgáltatási komponensekkel rendelkező szétszóródott többszereplős és globális értékláncokba integrálódik²⁸. A termékek egyre inkább módosíthatók, kiigazíthatók és felújíthatók, anélkül hogy a gyártónak ellenőrzése lenne e felett. Emellett egyre nagyobb szintű önállóság fogja jellemezni őket. Az új üzleti modellek zavart okoznak a hagyományos piacokon. Ezeknek a változásoknak a termékfelelősségre kifejtett hatása további mérlegelést igényel. Végső soron a gyártó felelős és neki kell felelősnek lennie az általa forgalomba hozott termékért, a károsultaknak pedig bizonyítaniuk kell, hogy a kárt egy hiba okozta. Egy egyértelmű biztonsági keretnek köszönhetően a gyártóknak és

---

²⁷ A Bizottság közleménye: Mesterséges intelligencia Európa számára, (COM(2018)237).

²⁸ Egy másik mérlegelendő szempont a harmadik országokból bonyolított közvetlen online értékesítés.

a fogyasztóknak egyaránt tudniuk kell, hogy a biztonságot illetően mit várhatnak el a termékektől.

Ezzel szemben a kiberbiztonság problémákat vet fel a kár vállalkozásoknak vagy ellátási láncoknak tulajdonítása terén, és ha ezek a kérdések rendezetlenül maradnak, az hátráltatni fogja a kiberbiztonsági termékek és szolgáltatások erős egységes piacának kialakulását, ahogy azt az „Ellenálló képesség, elrettentés, védelem: az Unió erőteljes kiberbiztonságának kiépítése”²⁹ című bizottsági közlemény hangsúlyozta. A fogyasztóknak és a vállalkozásoknak ebben az esetben is ismerniük kell az elvárható biztonsági szinteket, és tudniuk kell, hogy kihez fordulhatnak, ha a kiberbiztonságban bekövetkező hibák anyagi kárt okoznak.

A közelmúltbeli kiterjedt, határokon átnyúló és számos uniós fogyasztót érintő problémák, mint a dízelbotrány, negatív hatással voltak a fogyasztók egységes piacba vetett bizalmára. „Új megállapodás a fogyasztói érdekekért” című intézkedéscsomagjában a Bizottság — egyéb intézkedések mellett — a jogorvoslati rendszerek korszerűsítését és a fogyasztói jogok érvényesítésének leegyszerűsítését javasolja³⁰. Az egységes piac teljes potenciáljának kiaknázása érdekében biztosítanunk kell a fogyasztókat a jogaik tiszteletben tartásáról.

Az egyéb tágabb szempontokra is hasonló figyelmet kell fordítani. Ez különösen igaz egy olyan fenntarthatóbb gazdaság összefüggésében, amelyben a termékeket felújítják, kijavítják és újra felhasználják. Ki minősül majd az ilyen javított, újra felhasznált és felújított termékek gyártójának? Emellett az, hogy a Bíróság előzetes határozatai mind a gyógyszerekre és orvostechikai eszközökre vonatkoztak, nem utal-e az ágazat egyedi jellegére?

A Bizottság egy felelősséggel foglalkozó szakértői csoportot állított fel, hogy részletesen feltárja ezeknek a változásoknak a hatását. A csoportnak két konfigurációja létezik. Az egyik a tagállamok, az ipar, a fogyasztói szervezetek, a civil társadalom és a tudományos körök képviselőiből áll: ez a csoport támogatást fog nyújtani a Bizottság számára az irányelv – többek között – az uniós és nemzeti ítélkezési gyakorlat változásainak, az új és kialakulóban lévő technológiák hatásainak és a termékfelelősség minden egyéb területén bekövetkező változások fényében történő értelmezésében, alkalmazásában és esetleges aktualizálásában. A szakértői csoport másik konfigurációja, amely kizárólag független tudományos szakértőkből és szakemberekből fog állni, értékelni fogja, hogy a felelősségi rendszer a beruházási stabilitás és a fogyasztói bizalom növelése révén alkalmas-e az új technológiák piaci bevezetésére³¹.

A Bizottság célja egy olyan pozitív és megbízható termékfelelősségi keret kialakítása, amely előmozdítja az innovációt, a foglalkoztatást és a növekedést, miközben védelmet nyújt a fogyasztók számára és garantálja a nagyközönség biztonságát. 2019 közepén az irányelvre vonatkozó iránymutatást, illetve a mesterséges intelligencia, a dolgok internete és a robotika felelősségi és biztonsági kereteire gyakorolt tágabb hatásokról és e keretek esetleges hiányosságairól szóló jelentést, valamint vonatkozó iránymutatásokat fogunk kiadni. Szükség esetén a Bizottság aktualizálni fogja az irányelv egyes szempontjait,

---

²⁹ COM(2017)450.

³⁰ COM(2018)183, COM(2018)184, COM(2018)185.

³¹ A kialakulóban lévő digitális technológiákkal kapcsolatos felelősségről szóló szolgálati munkadokumentum (SWD(2018)137) már rávilágít egyes olyan kérdésekre, amelyekkel ennek a konfigurációnak foglalkoznia kell.

például a „hiba”, a „kár”, a „termék” és a „gyártó” fogalmát. A szigorú felelősség általános elve azonban érintetlen marad.

Egy koherens, technológiasemleges biztonsági keret a lehető legnagyobb mértékben biztosítja a balesetek megelőzését. Ugyanakkor felelősségi keretünknek biztosítania kell, hogy baleset bekövetkezésekor a károsultak kártérítésben részesüljenek.